

stolov, ne postelje; ležišče si napravi na tleh ob steni. Kam bi vse spravil, kadar se seli? Najvažnejši je kotel, ki v njem kuha vsa jedila in vse pijače. Nekaj kovinske posode in lesenih čaš je vsa njegova kuhinjska oprava. Steklenih, lončenih in porcelanastih posod ne rabi; ob selitvi bi se mu vse zdrobilo. Žlic in vilic tudi ne pozna; česar z rokami ne more nesti v usta, sreblje iz čaš. Ni čudno, da jurte neznansko hitro postavijo. Ko se je karavana ustavila, je v pol ure »aúl« tako urejen, kakor da bi stal že pol leta. Vse je na svojem mestu, v kotlu se že kuha in črede se pasejo.

Glede hrane bi marsikdo mislil, da se Kirgizi preživljajo z mesom, ker imajo toliko čred. Temu pa ni tako. Le ob posebnih priložnostih jedo meso, n. pr. ob ženitninah in pogrebih ali na gostijah. Takrat pa tudi použijejo neverjetne množine. Na večji ženitnini zakoljejo po 30 konj in 150 ovac. Najvišje cenijo meso mladih žrebet; zdi se jim najboljša slaščica. Saj je pač meso mlade živali, ki je zrastle v prosti naravi in uživala sočno travo, vse drugačno kot pa meso stare, zdelane kobilice, ki z njim evropski konjski mesarji pitajo odjemalce. Največkrat uživajo bravino, govedino pa le izjemoma.

Ker primanjkuje lesa, kurijo s kameljimi in kravjimi odpadki. Kamela pojé mnogo lesu podobnih snovi, zato so njeni odpadki dokaj dobro kurivo. Kravjeke skrbno pobirajo, jih zmešajo s prahom in zgnetejo v tanke okrogle plošče, ki jih na solncu posuše. Tako prirejeni kravjek se ruski nazivlje »kizják«. Pred jurtami se vidijo skladanice kizjaka kakor pri nas skladanice lesa. Tako kurivo ima seveda poseben duh, ki pa ni tako zopern, kot si domišljamo. Nad takim ognjem Kirgizi kuhajo jedila in suše meso.

Glavni stepnjakov živež je mleko raznovrstnih domačih živali. Najbolj pa mu prija kobilje mleko, iz katerega pridobiva kumís, znano kislo zdravilno pijačo. Čaja ne pije mnogo, pač pa neko opojno pijačo »buzá«, ki jo vari iz kumísa ali pa iz prosa; je prav poceni ter hitro omami. Navadili so se je tudi že ruski vojaki v Turkestanu. Pravijo, da se

za 50 vinarjev Kirgiz dvakrat upijani do nezavesti: prvikrat za denar, ko pije buzo in pade pod mizo; drugič zastonj, ko se zbudi in spi je kozarec vode, na kar buza zopet zavre in pivca spravi v nirvano. — Nomadi jedo tudi razne vrste sira, mlečno in praženo kašo. Kruha ne pečejo, zelenjav ne uživajo.

Oblačijo se Kirgizi kot drugi Srednjeazijci. Nosijo dolgo srajco in široke hlače, ki pa niso tako ohlapne, da bi ovirale hojo. Večinoma obuvajo visoke škornje, katerih golenice so včasih barvane. Dolga suknja jim sega do pete, je navadno iz bombaževine, bogatini pa si jo napravijo iz svile ali iz žameta. Pozimi nosijo kožuhe, bogatini prav dragocene. Glavo pokrivajo s čepico; vrhu nje povezje poletí stožčasto pokrivalo iz sive klobučevine, ki ima spredaj in zadaj zarezo, da poletí krajevce privihnejo, ob hudem mrazu pa spuste čez ušesa, če ne nosijo kučme. Kadar sem videl tak klobuk, sem se spomnil na našo mladino, ki se v papirnatih čakah ravnotake oblike igra vojake. Ženske se oblačijo kot moški, le da nosijo mesto klobuka velik robec, ki jim sega do kolen.

Vsak jezdec nosi zastarelo puško. Bogat Kirgiz si ob pasu priveže tudi bič, znano rusko »nagajko«; bič je tako debel in težak, da njegov lastnik z enim udarcem na tla pobije človeka in žival.

Na zunanost Kirgizi nič ne drže. Lase sicer strižejo, brado pa zanemarjajo, je ne brijejo in ne snažijo. Ne umivajo se nikoli. Dež in sneg jim od časa do časa izpirata glavo in roke. Olikanejši Kirgizi si po jedi obrišejo roke, ker jedo brez žlic in brez vilic; obrišejo si jih pa kar ob čevlje. Ne smemo si pa misliti, da vsled nesnaže bolehajo; nasprotno, Kirgizi so splošno tako zdravi, da je prišlo v pregovor: »Zdrav kot Kirgiz.« Ne umivati se — pravijo — je tudi dober pripomoček zoper mraz in ozeblino. Saj tudi Eskimi, Jakuti in Samojeđi mraz lažje prenašajo kot drugi ljudje, ker se ne umivajo.

Vlak je drevil po Kirgiški stepi, mi pa smo se vkljub hudi vročini naslajali ob prizorih, ki so se vršili krož aúlov. Žarko solnce se je nagibalo v zaton, ko se je na jugu prikazala modra površina velikega Aralskega jezera. (Dalje.)

